

ПРАВИЛНИК

ЗА УЧЕБНАТА ДЕЙНОСТ НА ВИСШЕТО УЧИЛИЩЕ ПО ЗАСТРАХОВАНЕ И ФИНАНСИ

Глава първа ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1. Този правилник регламентира организацията, управлението и контрола на учебната дейност във Висшето училище по застраховане и финанси, наричано по-нататък „висшето училище” или „училището”.

Чл. 2. (1) Във висшето училище се приемат и обучават:

1. български и чуждестранни граждани за придобиване на висше образование на образователно-квалификационните степени „бакалавър” и „магистър” по специалности от професионалното направление „Икономика”;

2. докторанти за придобиване на образователната и научна степен „доктор” по акредитирани докторски програми;

3. специализанти и курсисти за повишаване на тяхната професионална квалификация или за придобиване на нова професия.

(2) Обучението във висшето училище се осъществява срещу заплащане на такси от студентите, докторантите, специализантите и курсистите или чрез договор от физически и юридически лица.

(3) Таксите за обучение по ал. 2 се определят от президента и утвърждават от ректора на висшето училище и публикуват на интернет страницата на училището.

(4) Приемането на студенти, специализанти и курсисти във висшето училище се регламентира с отделни наредби, приети от академичния съвет.

(5) Приемането и обучението на докторанти във висшето училище се регламентира с отделен правилник, приет от академичния съвет.

Чл. 3. (1) При обучението във висшето училище не се допускат привилегии и дискриминация, свързани с раса, народност, етническа принадлежност, пол, социален произход, политически възгледи, вероизповедание, физически увреждания, семейно положение, възраст и други признаци.

(2) Обучението във висшето училище е независимо от идеологии, политически доктрини и религиозни убеждения. То се осъществява на демократично-плюралистична основа в духа на общочовешките ценности, националните традиции и международните образователни стандарти.

(3) Висшето училище прилага вътрешна система за оценяване и поддържане на качеството на обучението и на академичния му състав, която включва:

1. управлението на висшето училище;
2. разработването, приемането и утвърждаването на учебната документация и нейното обновяване;
3. кандидатстването, приемането, записването, обучението, оценяването и дипломирането на студентите и докторантите;
4. избирането, назначаването, осигуряването на качеството и кариерното развитие на академичния състав;
5. провеждането на анкети сред студентите, докторантите, специализантите и курсистите във висшето училище за проучване на мнението им за качеството на обучението и на академичния състав;
6. извършването на вътрешни одити;
7. осъществяването на превантивни и коригиращи действия във връзка с извършените вътрешни и външни одити;
8. управлението на други дейности и процеси съгласно Наръчника по качеството на висшето училище и процедурите към него.

(4) Целите на вътрешната система по ал. 3 са да допринася за системното подобряване на качеството на обучението и на академичния състав във висшето училище и поддържането му на високо равнище чрез:

1. периодично обновяване на учебната документация на отделните специалности съобразно развитието на науката в съответните области и потребностите на практиката;
2. прилагане в учебния процес на съвременни методи и форми на обучение на студентите и на нови информационни и комуникационни технологии при преподаване на учебното съдържание на отделните дисциплини;
3. засилване на практическото обучение на студентите чрез привличане в учебния процес на изявени специалисти от практиката;
4. постигане на по-тясна връзка между научноизследователската и образователната дейност във висшето училище;
5. разширяване участието на студентите и докторантите в научноизследователска и друга интелектуална дейност и развиване у тях на изследователски и експертен потенциал;
6. системно повишаване на професионалната квалификация на преподавателите във висшето училище;
7. подобряване на материалната и информационната база и на административното обслужване на студентите и докторантите във висшето училище;
8. идентифициране на потенциалните рискове при осъществяваните дейности и процеси във висшето училище и предприемане на мерки за тяхното отстраняване или минимизиране.

(5) Оперативният контрол по прилагането на системата по ал. 2 и за нейното ефективно функциониране се осъществява от заместник-ректора по учебната дейност и качеството, декана на академичната програма и ръководителите на катедрите във висшето училище.

Глава втора

УЧЕБЕН ПРОЦЕС ВЪВ ВИСШЕТО УЧИЛИЩЕ

Чл. 4. (1) Студентите във висшето училище се обучават в различни специалности и форми.

(2) Специалностите се определят от академичния съвет по предложение на ректора в рамките на професионалното направление „Икономика”.

(3) Формите на обучение по отделните специалности са редовна, задочна и дистанционна.

(4) Обучението на студенти в дистанционна форма във висшето училище се регламентира с отделен правилник, приет от академичния съвет.

Чл. 5. (1) Обучението на студентите се осъществява чрез формиране на учебни потоци и учебни групи.

(2) Броят на учебните потоци и учебните групи се определя от ректора.

(3) Списъците на студентите по учебни потоци и учебни групи се изготвят от дирекция „Учебна дейност”;

(4) Учебните занятия се провеждат, ако на тях присъстват най-малко трима студенти.

Чл. 6. (1) Обучението на студентите в отделните специалности в образователно-квалификационната степен „бакалавър” им осигурява:

1. получаване на задълбочена представа за професионалното направление и специалността;

2. овладяване на широкопрофилни теоретични знания и придобиване на умения за самостоятелна практическа работа и работа в екип;

3. способности за адаптивност в съответствие с изменящите се условия при реализирането им като специалисти;

4. условия за образователна мобилност и международна сравнимост на получаваните знания и придобитите способности.

(2) Подготовката на придобилите висше образование на образователно-квалификационната степен „бакалавър” им дава възможност:

1. да упражняват професии съобразно придобитото образование и професионалната им квалификация;

2. да продължават обучението си в степента „магистър” при определени условия;

3. да участват в различни форми на продължаващо обучение.

(3) Основните направления на обучението в образователно-квалификационната степен „магистър” и знанията и уменията, които то

осигурява на студентите, се регламентират с наредбата за приемане и обучение на студенти в тази степен, приета от академичния съвет.

Чл. 7. Студентите се дипломират след като са изпълнили всички задължения, предвидени в учебния план за специалността и формата на обучение. На тази основа те получават диплома за завършено висше образование на образователно-квалификационната степен „бакалавър” или „магистър” по съответната специалност с професионална квалификация „икономист”.

Чл. 8. Обучението на специализантите и курсистите се осъществява от Центъра за продължаващо и професионално обучение към висшето училище съгласно изискванията на приетия за него правилник от академичния съвет.

Глава трета

УЧЕБНА ДОКУМЕНТАЦИЯ ВЪВ ВИСШЕТО УЧИЛИЩЕ

Чл. 9. Обучението на студентите в отделните специалности, образователно-квалификационни степени и форми на обучение се осъществява на основата на предварително разработена и приета или утвърдена учебна документация.

Чл. 10. (1) Учебната документация по чл. 9 включва:

1. квалификационни характеристики;
2. учебни планове;
3. учебни програми по отделните дисциплини;
4. графици на учебния процес;
5. разписания за аудиторната заетост.

(2) Учебната документация за дистанционната форма на обучение включва допълнително:

1. списък на екипа, провеждащ и осигуряващ обучението по съответната дисциплина;
2. справочник за организацията на достъпа до информационни ресурси;
3. списък на техническите и комуникационните средства;
4. система на изпитване и оценяване, включваща средства за контрол и прозрачност на изпитните процедури;
5. система за контрол на качеството на обучението.

Чл. 11. Съдържанието, разработването, приемането или утвърждаването на учебната документация по чл. 10 и нейното обновяване се регламентира с Методическия стандарт за учебната документация във висшето училище.

Чл. 12. Учебната документация за отделните специалности, образователно-квалификационни степени и форми на обучение се съхранява в дирекция „Учебна дейност” на висшето училище.

Глава четвърта
ОРГАНИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ, ОРГАНИЗАЦИЯ И КОНТРОЛ
НА УЧЕБНИЯ ПРОЦЕС ВЪВ ВИСШЕТО УЧИЛИЩЕ

Чл. 13. Органи за управление на учебния процес във висшето училище са:

1. академичният съвет;
2. ректорът;
3. заместник-ректорът по учебната дейност и качеството;
4. съветът на академичната програма;
5. деканът на академичната програма;
6. катедрения съвет;
7. ръководителят на катедрата;
8. научният секретар на академичната програма.

Чл. 14. Академичният съвет:

1. провежда образователната политика на висшето училище;
2. определя специалностите, образователно-квалификационните степени и формите, по които се осъществява обучението на студентите във висшето училище;
3. приема квалификационните характеристики и учебните планове на отделните специалности, образователно-квалификационни степени и форми на обучение и извършва промени в тях;
4. извършва промени в наименованията на специалности, закрива специалности и открива нови специалности във висшето училище;
5. приема решения за привличане на изявени специалисти от практиката при обучението на студентите във висшето училище;
6. обсъжда и предлага на Министерството на образованието и науката за утвърждаване от Министерския съвет броя на приеманите за обучение студенти във висшето училище за съответната учебна година;
7. разпределя утвърдения от Министерския съвет прием на студенти по специалности, образователно-квалификационни степени и форми на обучение;
8. обсъжда състоянието на учебния процес, успеваемостта на студентите и качеството на осъществяваното обучение и административното обслужване на студентите във висшето училище и приема мерки за тяхното подобряване;

9. приема доклади за резултатите от проведените анкети сред студентите във висшето училище и за тяхната успеваемост;

10. приема документацията във връзка с акредитациите на висшето училище и процедурите по следакредитационно наблюдение и контрол във висшето училище;

11. решава и други въпроси във връзка с учебната дейност на висшето училище.

Чл. 15. Ректорът:

1. ръководи и контролира цялостния учебен процес във висшето училище;

2. разрешава със заповед прекъсването на обучението на студенти, възстановяването на студентски права и обучението по втора специалност или в съкратени срокове;

3. решава спорните въпроси, свързани със записването, отписването и преместването на студенти от една специалност или форма на обучение в друга, от едно висше училище в друго, прекъсването на студенти и възстановяването на студентски права, както и промяната в сроковете за обучение на студентите;

4. решава окончателно изпитното състояние и статута на студентите;

5. по своя преценка внася учебни въпроси за обсъждане от ректорския или академичния съвет;

6. решава и други въпроси във връзка с обучението на студентите съгласно правомощията му по Закона за висшето образование, Правилника за устройството и дейността на висшето училище и другите вътрешни нормативни актове на училището.

Чл. 16. (1) Ректорският съвет е помощен орган към ректора и обсъжда въпроси, свързани с учебната и друга дейност, преди тяхното решаване от ректора или от академичния съвет.

(2) Ректорският съвет включва ректора, вицепрезидента, заместник-ректорите, декана на академичната програма, главния секретар, административния директор, финансовия директор и директора на дирекция „Учебна дейност“.

Чл. 17. Заместник-ректорът по учебната дейност и качеството:

1. подпомага дейността на ректора по учебните въпроси и го представлява в случаите, когато е упълномощен от него

2. организира учебната дейност във висшето училище и носи отговорност за нея;

3. организира и координира подготовката на документацията във връзка с акредитациите и следакредитационното наблюдение и контрол във висшето училище;

4. контролира разработването и обновяването на учебната документация за отделните специалности, образователно-квалификационни степени и форми на обучение;

5. контролира нормалното протичане на учебния процес в съответствие с изискванията на действащите нормативни актове за висшето образование в страната и вътрешните нормативни актове на висшето училище;

6. контролира обсъждането на учебните програми по отделните учебни дисциплини в катедрите и съвета на академичната програма;

7. контролира функционирането на системата за управление на качеството във висшето училище;

8. внася в академичния съвет доклади за състоянието на учебния процес и качеството на осъществяваното обучение във висшето училище и мерки за тяхното подобряване, за резултатите от въвежданите анкети сред студентите във висшето училище и за тяхната успеваемост;

9. организира разработването на системата за натрупване и трансфер на кредити на висшето училище и осъществява контрол за нейното въвеждане и ефективно функциониране;

10. организира и ръководи провеждането на кандидат-студентските кампании и записването на приетите студенти;

11. решава и други въпроси във връзка с учебната дейност в рамките на предоставените му правомощия от ректора или от академичния съвет.

Чл. 18. (1) Съветът на академичната програма се състои от 11 до 15 членове и включва ръководителите на катедрите, преподаватели на основен трудов договор и студенти във висшето училище, избрани от академичния съвет.

(2) Съветът на академичната програма:

1. обсъжда проектите на квалификационните характеристики и учебните планове на специалностите към академичната програма и промените в тях;

2. приема учебните програми по отделните учебни дисциплини, за чието преподаване отговарят катедрите към академичната програма;

3. организира учебно-методическото осигуряване на специалностите в дистанционна форма на обучение, което включва подготовка на учебна документация и разработване на електронни учебни курсове и ресурси;

4. обсъжда учебната дейност и качеството на осъществяваното обучение от катедрите към академичната програма и взема решения по тях;

5. изпълнява и други функции съгласно Правилника за устройството и дейността на висшето училище и другите вътрешни нормативни актове на училището.

Чл. 19. Деканът на академичната програма:

1. ръководи и представлява академичната програма;

2. контролира разработването и обновяването на учебната документация на специалностите към академичната програма;

3. предлага на академичния съвет приемането на квалификационните характеристики и учебните планове на специалностите към академичната програма и промените в тях;

4. след обсъждане в съвета на академичната програма предлага на заместник-ректора по учебната дейност и качеството мерки за подобряване на учебния процес и качеството на осъществяваното обучение към академичната програма и висшето училище;

5. контролира учебната и административната дисциплина на преподавателите и студентите към академичната програма, като при необходимост внася за обсъждане в съвета на програмата и академичния съвет мерки за нейното подобряване;

6. изпълнява и други функции съгласно Правилника за устройството и дейността на висшето училище и другите вътрешни нормативни актове на училището.

Чл. 20. Катедреният съвет:

1. разработва и обсъжда учебната документация за специалностите към катедрата и налагащите се промени в нея;

2. осигурява подбор на преподаватели, които осъществяват базовата и специалната подготовка на студентите в специалностите към катедрата;

3. обсъжда учебната дейност и качеството на осъществяваното обучение в специалностите към катедрата и взема решения по тях;

4. организира провеждането на преддипломния стаж на студентите, който е предвиден в учебните планове на специалностите към катедрата;

5. обсъжда всички възникнали въпроси във връзка с обучението на студентите в специалностите към катедрата и предприема мерки за тяхното решаване.

Чл. 21. Ръководителят на катедрата:

1. ръководи и представлява катедрата;

2. организира разработването и приемането на учебната документация за специалностите към катедрата;

3. разпределя учебната работа между преподавателите, осъществяващи базовата и специалната подготовка на студентите от специалностите към катедрата;

4. контролира учебната и административната дисциплина на преподавателите и студентите от специалността, като при необходимост внася за обсъждане в катедрения съвет мерки за нейното подобряване;

5. предлага на ректора състава на изпитната комисия за държавния изпит по съответната специалност или за защита на дипломни работи и организира тяхното провеждане;

6. контролира разработването, изпълнението и отчитането на индивидуалните планове за учебната работа на преподавателите в катедрата на трудов договор във висшето училище;

7. след обсъждане в катедрения съвет предлага на декана на академичната програма мерки за подобряване на учебния процес и качеството на осъществяваното обучение в специалностите към катедрата.

Чл. 22. (1) Учебният процес във висшето училище се организира и контролира от дирекция „Учебна дейност”.

(2) Дирекция „Учебна дейност”:

1. подпомага разработването на учебната документация за отделните специалности, образователно-квалификационни степени и форми на обучение и осигурява условия за нейното съхранение;

2. осъществява записването на приетите студенти, създава и поддържа база данни за тяхното положение до завършването на висшето образование или отписването им от висшето училище;

3. изготвя графици на учебния процес и разписания за аудиторната заетост на студентите в редовна и задочна форма на обучение и осъществява контрол за тяхното спазване;

4. изготвя отчети за учебния процес и успеваемостта на студентите, както и информация за тяхното изпитно състояние след приключване на ликвидационната сесия за текущата учебна година;

5. осъществява контрол за вписване на оценките в главната книга от преподавателите в сроковете по чл. 25, ал. 2, т. 4 и чл. 59, ал. 4;

6. организира подготовката на дипломите за висше образование и приложенията към тях;

7. изготвя исканите от студентите академични справки, уверения, служебни бележки и други подобни документи;

8. участва в организирането и провеждането на кандидатстудентските кампании, както и в изготвянето и актуализацията на кандидат-студентския справочник и на рекламни материали за висшето училище;

9. изпълнява и други функции във връзка с учебната дейност, възложени от заместник-ректора по учебната дейност и качеството, ректора или академичния съвет.

(2) Центърът за дистанционно обучение осъществява технологичното и техническото осигуряване на дистанционното обучение във висшето училище.

Чл. 22а. (1) Координацията на дейностите по обучението на студенти по съвместни програми с чуждестранни висши училища се осъществява от академичен координатор на тези програми, назначен от ректора.

(2) Академичният координатор на програмите по ал. 1:

1. поддържа контакти с чуждестранните висши училища и с преподавателите във висшето училище, участващи в обучението на студенти по съвместни програми;

2. организира дейностите, свързани с обучението на студенти по съвместни програми;

3. осъществява контрол на обучението на студенти по съвместни програми;

4. приема документите на кандидатите за обучение по съвместни програми;

5. изпълнява и други функции, възложени от съответното чуждестранно висше училище или от ръководството на висшето училище.

(3) Координацията на обучението на студенти по съвместни програми с български висши училища се осъществява от щатни преподаватели във висшето училище, определени със заповед на ректора.

Глава пета

ПРАВА И ЗАДЪЛЖЕНИЯ НА ПРЕПОДАВАТЕЛИТЕ ВЪВ ВИСШЕТО УЧИЛИЩЕ

Чл. 23. (1) Учебната дейност във висшето училище се осъществява от преподаватели на трудов или граждански договор (хонорувани преподаватели) в училището и от гост-преподаватели.

(2) Преподавателите на трудов договор във висшето училище се избират и назначават съгласно изискванията на Кодекса на труда, Закона за висшето образование, Закона за развитието на академичния състав в Република България, правилника за неговото прилагане и Правилника за условията и реда за заемане на академични длъжности във висшето училище.

Чл. 24. Преподавателите във висшето училище имат право:

1. да разработват и преподават учебното съдържание на преподаваните дисциплини свободно, като се съобразяват с изискванията на учебната документация за специалността, развитието на световната наука и потребностите на практиката;

2. да използват резултатите от научните си изследвания в осъществяваната от тях учебна дейност;

3. да използват материалната и информационната база на висшето училище за нуждите на преподавателската си работа;

4. да освобождават от изпит с оценка не по-ниска от „много добър (5)“ или да лишават от право на първо явяване на изпит студенти по дадена учебна дисциплина на базата на първите два елемента на крайната оценка, формирана по реда на чл. 37, ал. 3, т. 1-3 и предварително обявени други условия.

Чл. 25. (1) Преподавателите във висшето училище са длъжни:

1. да изпълняват преподавателските си задължения добросъвестно и професионално в съответствие с изискванията на утвърдената учебна документация и вътрешните нормативни актове на висшето училище;

2. да спазват учебната дисциплина и определените дни и часове за учебни занятия в договореното и прието от тях разписание на учебните занятия, както и часовете за консултации;

3. да осигуряват на студентите часове за консултации в удобно за двете страни време;

4. да са лоялни към висшето училище и да пазят доброто му име.

5. да докладват писмено на дисциплинарния съвет към висшето училище за системно отсъстващите студенти от учебните занятия и нарушаване на учебната дисциплина до една седмица след нейното нарушаване от съответния студент;

6. да водят списъци за присъствието на студентите в редовната и задочната форма на обучение на учебните занятия (лекциите и семинарите) по преподаваните дисциплини и полагат подписите си срещу тях в студентските книжки, когато съответните студенти са присъствали най-малко на половината от учебните занятия по дадената дисциплина, които се полагат на последното занятие по съответната дисциплина или до 7 дни след провеждането му, ако на него не са присъствали някои студенти;

7. да участват в заседанията на катедрите и на ръководните органи във висшето училище, ако са избрани в такива органи, както и в организираните от него образователни, научни и други официални мероприятия;

8. да изпълняват в срок възложените им задачи от ректора или от упълномощено от него лице;

9. да не осъществяват политическа и религиозна дейност по време на учебните занятия със студентите и на територията на висшето училище;

10. да спазват нормите на Етичния кодекс на академината общност във висшето училище.

(2) Преподавателите-титуляри на съответните учебни дисциплини, са длъжни също така:

1. да изготвят учебни програми по преподаваните от тях учебни дисциплини и оповестяват по подходящ начин описания на дисциплините, включващи заглавия и последователност на темите от учебното съдържание, препоръчителна литература, форми за проверка на знанията и уменията на студентите и начин на формиране на изпитната оценка;

2. да наблюдават, контролират и подпомагат асистентите, които водят семинарни занятия по учебните им дисциплини;

3. да провеждат предвидените в учебните планове семестриални изпити със студентите, като осигуряват на тях присъствието на асистентите си;

4. да вписват оценките в студентските книжки и изпитните протоколи не по-късно от три дни след провеждане на изпита, а в главната книга – не по-късно от седем дни след провеждане на изпита на поправителната сесия.

(2) При системно неизпълнение на задълженията по ал. 1 и 2 ректорът може да санкционира съответните преподаватели с определените наказания в чл. 188 от Кодекса на труда по установения в него ред.

(3) Преподавателите във висшето училище подписват декларация за конфиденциалност по утвърден от ректора образец.

Чл. 26. (1) Задължителната годишна аудиторна заетост (лекции и семинарни занятия) на хабилитираните преподаватели на основен трудов договор във висшето училище е 200 академични часа.

(2) Задължителната годишна аудиторна заетост на нехабилитираните преподаватели с образователната и научна степен „доктор” на основен трудов договор във висшето училище е 340 академични часа.

(3) Задължителната годишна аудиторна заетост на нехабилитираните преподаватели без образователната и научна степен „доктор” на трудов договор във висшето училище е 360 академични часа.

(4) Продължителността на един академичен час е 45 минути.

(5) При наличието на обективни причини (промяна в учебните планове, ползване на творчески отпуск, продължителна специализация в чужбина, продължителен отпуск по болест и други подобни причини) с решение на академичния съвет може да се определи по-малка годишна аудиторна заетост на съответния преподавател за дадена учебна година от определените нормативи по ал. 1-3.

(6) Аудиторната заетост по ал. 1-3 се допълва до 560 часа с извънаудиторна заетост за учебни, изследователски и други дейности по нормативи, утвърдени от ректора.

(7) Когато обучението се осъществява на английски език, един академичен час се смята за два часа аудиторна заетост.

(8) В нормативите по ал. 1 и 2 се включват и часовете за проведените учебни занятия с кандидат-докторантите на самостоятелна подготовка или с докторантите в отделните форми на обучение във висшето училище.

(9) Когато годишната аудиторна заетост на хабилитираните преподаватели е не по-малко от 120 часа, а на нехабилитираните преподаватели с образователната и научна степен „доктор” – не по-малко от 250 часа, тя се допълва с часове за научно консултиране на кандидат-докторанти на самостоятелна подготовка или за научно ръководство на докторанти в отделните форми на обучение във висшето училище, за които дейности се планират и отчитат 50 часа годишно за всеки кандидат-докторант или докторант.

Чл. 27. За аудиторна заетост се признават реално взетите часове, както и пропуснатите часове поради официално обявени неучебни и празнични дни или организирани мероприятия от висшето училище.

Чл. 28. (1) Ректорът и заместник-ректорите имат право на не по-малко от 50 на сто годишна аудиторна заетост, а деканът на академичната програма и ръководителите на катедрите – на не по-малко от 75 на сто годишна аудиторна заетост от определения норматив по чл. 26, ал. 1 и 6.

(2) Решение за ползване на правото по ал. 1 се взема ежегодно от академичния съвет по мотивирано предложение на заместник-ректора по учебната дейност и качеството.

Чл. 29. (1) Преподавателите на трудов договор във висшето училище разработват за всяка учебна година индивидуални планове за своята заетост по установения образец.

(2) Индивидуалните планове за заетостта се изготвят в срок до един месец от започване на учебната година и се подписват от ръководителя на катедрата, след което се представят в дирекция „Учебна дейност” за утвърждаване от ректора.

Чл. 30. (1) Заетостта на преподавателите се отчита след приключване на учебната година и на тази основа се определя изпълнението на индивидуалните планове за заетостта.

(2) Отчетите за изпълнението на индивидуалните планове за заетостта се изготвят от отделните преподаватели в срок до един месец след започване на новата учебна година, след което се представят в дирекция „Учебна дейност”.

(3) Неизпълнението на индивидуалните планове за заетостта по обективни причини се признава от академичния съвет.

(4) Преизпълнението на норматива за аудиторната заетост се заплаща по тарифата за възнагражденията на преподавателите на граждански договор във висшето училище, утвърдена от президента на висшето училище, ако е изпълнена допълващата извънаудиторна заетост до норматива по чл. 26, ал. 6. Часовете за научно консултиране на кандидат-докторанти или за научно ръководство на докторанти във висшето училище, които са над норматива по член 26, ал. 1 и 2, не се заплащат.

(5) Преизпълнението на аудиторната заетост на лицата по чл. 28, ал. 1 се заплаща, когато е над норматива на годишната аудиторна заетост по чл. 26, ал. 1 и е изпълнена определената им намалена извънаудиторна заетост с решението по чл. 28, ал. 2.

(6) Когато допълващата извънаудиторна заетост до норматива по чл. 26, ал. 6 или намалената извънаудиторна заетост на лицата по чл. 28, ал. 1 не е изпълнена, преизпълнението на аудиторната заетост се намалява с

неизпълнението на извънаудиторната заетост, като два часа от нея се смятат за един час аудиторна заетост.

(7) Пропуснатите часове поради официално обявени неучебни и празнични дни или организирани мероприятия от висшето училище се включват в отчетите за изпълнението на индивидуалните планове за учебната работа, но не се заплащат в случаите по ал. 4 и 5.

(8) Отлагане на учебни занятия по разписанията за аудиторната заетост на студентите и заместване на преподаватели от други лица по обективни причини става с разрешение на ректора след подадена молба до него, която се съгласува със заместник-ректора по учебната дейност и качеството, най-малко два дни преди определените дни за провеждането на учебните занятия или налагащото се заместване на учебни занятия от други лица.

(9) Отложените учебни занятия в случаите по ал. 8 се провеждат допълнително, денят и времето за което се съгласуват с дирекция „Учебна дейност“.

(10) Директорът на дирекция „Учебна дейност“ изготвя в срок до два месеца от започване на новата учебна година справка за изпълнението на индивидуалните планове за заетостта на отделните преподаватели и за преизпълнението на норматива за аудиторната заетост, без пропуснатите часове по ал. 7, която се предоставя на ректора.

(11) Директорът на дирекция „Учебна дейност“ предоставя на ректора и справка за хабилитираните преподаватели, които са включили в отчетите за изпълнението на индивидуалните си планове часове за научно консултиране на кандидат-докторанти на самостоятелна подготовка или за научно ръководство на докторанти в отделните форми на обучение във висшето училище, за да не се допуска повторно отчитане и заплащане на тези дейности по силата на подписаните с тях договори.

Чл. 31. (1) Учебната работа на преподавателите на граждански договор и на гост-преподавателите във висшето училище се определя в сключените с тях договори.

(2) Възнаграждението на преподавателите на граждански договор се определя по утвърдената от ректора на висшето училище тарифа и се заплаща всеки месец след отчитане на извършената учебна работа за съответния месец съгласно сключения договор.

(3) Възнаграждението на гост-преподавателите се определя в сключените с тях договори.

Чл. 31а (1) Учебни занятия със студентите в бакалавърската и магистърската степен могат да се провеждат и от гост-лектори след разрешение на ректора и уведомяване за това на дирекция „Учебна дейност“, на които присъстват и титулярите на съответните дисциплини.

(2) По дадена дисциплина могат да се провеждат не повече от две лекции от гост-лектори в рамките на разписанията за аудиторната заетост на

студентите, като тяхното съдържание трябва да е съобразено с темите по дисциплината.

(3) Лекции на гост-лектори над определения брой по ал. 2 се провеждат като извънаудиторна форма на заетост на студентите. По този начин се провеждат и открити лекции за всички обучавани студенти по отделните специалности във висшето училище.

Глава шеста

ПРАВА И ЗАДЪЛЖЕНИЯ НА СТУДЕНТИТЕ ВЪВ ВИСШЕТО УЧИЛИЩЕ

Чл. 32. (1) Приетите студенти във висшето училище се записват в главната книга, получават персонален идентификационен (факултетен) номер и им се издават студентски книжки, с което придобиват статут на студенти във висшето училище.

(2) Студентските книжки се подписват от декана на академичната програма и ректора и се подпечатват с печата на висшето училище.

(3) Статутът на студент във висшето училище се загубва при:

1. дипломиране;
2. напускане на висшето училище;
3. преместване в друго висше училище;
4. отстраняване от висшето училище по различни причини.

Чл. 33. (1) Студентите във висшето училище имат право:

1. да се обучават по втора специалност и в съкратени срокове, включително по индивидуален план, както и да се преместват от една специалност или форма на обучение в друга при предвидените в правилника условия;

2. да продължават обучението си или част от него и да се обучават по отделни учебни дисциплини в друго висше училище в страната и в чужбина на основата на международни програми и многостранни или двустранни договори и споразумения;

3. да прекъсват обучението си и да го продължават при предвидените в правилника условия;

4. да избират учебни дисциплини от избираемите и факултативните дисциплини, предвидени в учебните планове на отделните специалности, образователно-квалификационни степени и форми на обучение;

5. да избират преподаватели, когато обучението по дадена учебна дисциплина се води от повече от един преподавател;

6. да ползват безплатно услугите на Центъра за кариерно развитие към висшето училище, които включват намиране на подходяща работа,

организиране на студентски стажове и други мероприятия по време на обучението им във училището и след завършването му;

7. да отсъстват от учебни занятия при заболяване или по други уважителни причини, което се удостоверява със съответни документи;

8. да напускат висшето училище по тяхно желание;

9. да се преместват в друго висше училище след завършен първи курс;

10. да подават писмени жалби до ректора, заместник ректорите и декана на академичната програма, свързани с обучението и административното обслужване във висшето училище;

11. да правят писмени предложения и искания до ректора за подобряване на качеството на учебния процес, които се разглеждат на заседание на ректорския съвет и предприемат конкретни действия във връзка с обосноващите студентски предложения и искания, за което се уведомяват съответните студенти.

(2) Студентите могат да ползват и други права, регламентирани в Закона за висшето образование, Правилника за устройството и дейността на висшето училище, другите вътрешни нормативни актове и подписаните от тях и ректора договори за обучение в училището.

Чл. 34. (1) Студентите във висшето училище са длъжни:

1. да се записват за съответния семестър и да заплащат семестриалната такса за обучение в определените срокове;

2. да посещават редовно учебните занятия съгласно разписанията за аудиторната заетост и да спазват необходимата дисциплина за тяхното нормално провеждане;

3. да изпълняват задълженията си, предвидени в учебната документация за специалността;

4. да полагат семестриалните изпити в определените срокове;

5. да представят при записване за съответната учебна година в дирекция „Учебна дейност“ декларация за здравето осигуряване и своевременно да уведомяват дирекцията при промяна на здравно-осигурителния им статус (за студентите в редовна форма на обучение на възраст до 26 години);

6. да спазват академичния морал на територията на висшето училище;

7. да са лоялни към висшето училище и да пазят доброто му име в училището и извън него.

(2) Студентите имат и други задължения, регламентирани в Закона за висшето образование, Правилника за устройството и дейността на висшето училище, другите вътрешни нормативни актове и подписаните от тях и ректора договори за обучение в училището.

(3) При неспазване на задълженията по ал. 1 ректорът може да санкционира съответните студенти с предвидените наказания по чл. 44, ал. 1 от Правилника за устройството и дейността на висшето училище.

(4) Студентите в редовна форма на обучение не се записват за съответната учебна година, ако не са представили в дирекция „Учебна дейност“ декларация за здравното им осигуряване през дадената учебна година.

(5) Когато студент в задочна или дистанционна форма на обучение се премести в редовна форма, той е длъжен да подаде в срок до един месец от промяната на формата на обучение в дирекция „Учебна дейност“ изискващата се по ал. 1, т. 5 декларация за здравноосигурителния му статус. При неподаване на декларация здравното осигуряване на съответния студент е за негова сметка.

(6) На студентите във висшето училище не се разрешава:

1. ползването на мобилни телефони, записващи аудио и визуални устройства и други технически средства по време на учебните занятия (лекциите и семинарите) и изпитите по отделните дисциплини;

2. излизането от учебните зали и влизането в тях по време на учебните занятия без разрешение на преподавателите;

3. внасянето на хранителни продукти и кафета в учебните зали, библиотеката и книжарницата на училището;

4. пушенето на цигари в учебните зали, библиотеката, книжарницата, сервизните помещения и коридорите на училището;

5. явяването на изпити без студентски книжки.

(7) Със заповед на ректора се определят академични наставници (тютори) на студентите в отделните курсове в бакалавърската степен от щатните преподаватели във висшето училище.

(8) Академичните наставници (тюторите):

1. запознават студентите с вътрешните нормативни актове на висшето училище и техните права и задължения;

2. консултират студентите по учебни и други въпроси, свързани с обучението им във висшето училище;

3. провеждат срещи със студентите за подобряване на посещаемостта на учебните занятия и успеваемостта им;

4. поддържат контакти със студентския съвет към висшето училище и подпомагат неговата дейност;

5. информират ректора или заместник-ректорите на висшето училище за поставените въпроси при срещи или разговори със студентите, по които е необходимо да се предприемат съответни мерки.

Чл. 34а. (1) За подобряване на посещаемостта на учебните занятия и дисциплината при тяхното провеждане се създава дисциплинарен съвет към висшето училище, чийто състав се определя със заповед на ректора.

(2) Дисциплинарният съвет разглежда доклади на преподаватели за системно отсъстващи студенти от учебните занятия и случаи на нарушаване на дисциплината от студенти, като:

1. неакадемично поведение по време на учебните занятия;
2. лошо отношение към преподавателите и студентите;
3. ползване на мобилни телефони, записващи аудио и визуални средства, както и други технически средства по време на учебните занятия;
4. напускане на учебните занятия без разрешение на съответния преподавател и други подобни прояви.

(3) Дисциплинарният съвет може да кани на заседанията си съответните студенти или да иска писмени обяснения от тях.

(4) Дисциплинарният съвет може да разглежда и провинения на преподаватели, свързани със задълженията им по чл. 25, и да прави предложение до ректора за предприемане на конкретни мерки спрямо тях.

Чл. 34б. (1) За подобряване на посещаемостта на учебните занятия във висшето училище се въвежда задължителна заверка на семестрите на студентите в редовната и задочната форма на обучение.

(2) По време на последното занятие със студентите всеки преподавател е длъжен да завери книжките им, което става чрез полагане на подпис в полето, където е изписана съответната дисциплина.

(3) Преподавателите дават заверки само на студентите, които са присъствали на не по-малко от 50 на сто от учебните занятия.

(4) В ситуация на онлайн учебен процес заверяването се изразява в допускане до изпит чрез попълване на графа „допуснат“/“недопуснат“ в присъствения списък.

Чл. 34в. За осигуряване на по-добра дисциплина по време на учебните занятия във висшето училище и опазване на имуществото му, в него се прилага точкова система за санкциониране на провинения на студентите съгласно приетите от академичния съвет правила за прилагане на тази система.

Чл. 34г. (1) Във висшето училище се създава комисия за работа с жалби на студенти и докторанти и комисия за осигуряване и оценяване на качеството на обучението, чиито състави се определят със заповед на ректора.

(2) Дейността на комисията за работа с жалби на студенти и докторанти се регламентира със специални правила, приети от академичния съвет.

(3) Комисията за осигуряване и оценяване на качеството на обучението:

1. обсъжда и оценява качеството на осъществяваното обучение от отделните катедри във висшето училище;
2. предлага на ректора предприемането на конкретни мерки за подобряване на организацията и осъществяването на учебния процес във висшето училище;
3. оценява качеството на учебната документация на специалностите към отделните катедри във висшето училище и прави предложения до

ректора за нейното обновяване съобразно потребностите и изискванията на бизнеса;

4. синхронизира преподаването на отделните дисциплини към катедрите във висшето училище и образователното им съдържание;

5. оценява провежданите преддипломни стажове от студентите в отделните специалности, за които отговарят съответните катедри и прави предложения до ректора за подобряване на тяхната организация и ефективност;

6. оценява кадровата осигуреност на катедрите и необходимостта от повишаване на професионалната квалификация на преподавателите в катедрите и подобряване на качеството на преподавателската и научноизследователската им дейност;

7. изпълнява и други функции, възложени от ректора или от академичния съвет.

Чл. 35. (1) Студентите се явяват на изпити при титулярите на съответните учебни дисциплини, като на тях присъстват и асистентите, които водят семинарните занятия. Когато лекциите и семинарните занятия се водят от един преподавател, изпитът се провежда само от него.

(2) По изключение, по молба на студентите, със съгласието на ръководителя на съответната катедра и разрешение на заместник-ректора по учебната дейност и качеството, те могат да се явяват на изпити и при други преподаватели със същата правоспособност, като за целта се изготвят индивидуални протоколи от дирекция „Учебна дейност”.

(3) Студентите могат да бъдат освобождавани от изпит с оценка не по-ниска от „много добър (5)” или лишавани от право на първо явяване на изпит по дадена учебна дисциплина на базата на първите два елемента на крайната оценка, формирана по реда на чл. 37, ал. 3, т. 1-3, и предварително обявени от титулярите на учебните дисциплини други условия.

(4) От право на явяване на изпит на редовната и поправителната сесия по дадена дисциплина се лишават и студентите, които са отсъствали повече от половината от учебните занятия по дисциплината.

(5) Освобождаването от изпит или лишаването от право на първо явяване на изпит става от титуляра на учебната дисциплина по предложение на асистента, водещ семинарните занятия. Титулярът на учебната дисциплина може да проведе допълнително събеседване със съответния студент за определяне на оценката за освобождаване от изпит или за лишаване от право на първо явяване на изпит. Когато титулярът на учебната дисциплина води и семинарните занятия по дисциплината, решението за освобождаване от изпит или за лишаване от право на първо явяване на изпит се взема самостоятелно от него.

(6) Оценката, с която студентът се освобождава от изпит, се счита за крайна оценка по учебната дисциплина и се вписва в студентската книжка и

изпитния протокол в деня на провеждане на съответния изпит, като се отбелязва, че тя е от текущ контрол.

(7) На лишения студент от право на първо явяване на изпит се вписва административна слаба оценка в изпитния протокол в деня на провеждане на съответния изпит, като се отбелязва, че тя е от текущ контрол.

Чл. 36. (1) Знанията и уменията на студентите във висшето училище се оценяват по шестобалната система, която включва следните оценки: отличен (6), много добър (5), добър (4), среден (3) и слаб (2).

(2) За успешно положен се смята изпитът, оценен най-малко със „среден (3)“.

(3) Оценка по шестобалната система се трансформират в оценки по скалата на Европейската система за натрупване и трансфер на кредити (ECTS), както следва: отличен (6) – А; много добър (5) – В; добър (4) – С; среден (3) – D, E; слаб (2) – FХ, F.

(4) Всички оценки по шестобалната система и скалата на ECTS, с изключение на последната оценка по ал. 3, носят предвидените в учебните планове образователни кредити.

(5) В академичните справки и европейското дипломно приложение, издавани от висшето училище, заедно с оценките по шестобалната система се вписват и съответствията им по скалата на ECTS.

(6) Преддипломният стаж, включен в учебния план на съответната специалност и форма на обучение, се провежда в корпоративни структури, свързани със специалностите във висшето училище, и се оценява словесно като „признат“ или „непризнат“.

Чл. 37. (1) Основна форма за оценяване на знанията и уменията на студентите във висшето училище е писменият изпит, чиято продължителност не може да е по-малка от един астрономически час. Може да се прилага и комбинирана форма, която включва и устно изпитване.

(2) Знанията и уменията на студентите в неравностойно социалноположение (слепи, глухи, инвалиди с трайни увреждания и намалена работоспособност със 70 и над 70 на сто и военноинвалиди) могат да се оценяват и по друг начин по преценка на съответния преподавател съобразно конкретния случай.

(3) Крайните оценки на студентите по отделните учебни дисциплини се формират, като се вземат под внимание следните елементи на оценката по дадена учебна дисциплина и техните тегла:

1. за редовната форма на обучение:

а) аудиторна заетост (присъствие на учебни занятия, участие в семинарни занятия, междинни тестове, контролни работи и други форми на текущ контрол през семестъра) – 20 на сто;

б) извънаудиторна заетост (курсови работи, реферати, конспекти, казуси и други възложени задания, както и посещения на определените часове за консултации) – 30 на сто;

в) краен изпит (писмен или комбиниран - писмен и устен) – 50 на сто.

2. за задочната форма на обучение:

а) аудиторна заетост – 10 на сто;

б) извънаудиторна заетост – 30 на сто;

в) краен изпит (писмен или комбиниран - писмен и устен) – 60 на сто.

3. за дистанционната форма на обучение:

а) резултати от междинни тестове – 20 на сто;

б) курсови работи, реферати, казуси и други поставени задачи – 20 на сто);

в) краен изпит (присъствен или онлайн тест) – 60 на сто.

(4) Разработените от студентите извънаудиторни писмени задания по ал. 3, т. 1, 2 и 3, буква „б” и чл. 57, ал. 5, буква „а” се изпращат на електронната платформа Moodle на висшето училище за проверка за наличие на плагиатство;

(5) При обучението по съвместни програми с чуждестранни висши училища знанията и уменията на студентите се оценяват съгласно клаузите в подписаните с тях договори или споразумения, което се оповестява пред студентите в началото на обучението по съответната програма.

(6) По математика и спорт преподавателите могат да определят други тегла на отделните елементи на крайната оценка или да не прилагат някои нейни елементи в зависимост от спецификата на обучението по съответната учебна дисциплина, което се оповестява пред студентите от съответния преподавател в началото на обучението по дадената дисциплина.

(7) При измама по време на изпит, установена след приключването му, както и при явяване на изпит под чужда самоличност, изпитът се анулира със заповед на ректора по предложение на съответния преподавател, към което се прилагат доказателствата за измамата.

(8) При констатиране на повече от 25% плагиатство при изпълнението на възложени задания за извънаудиторна заетост по ал. 3, те се считат за неизпълнени, което се взема предвид при оценяването на самостоятелната работа на студентите и формирането на изпитната им оценка по съответната дисциплина.

(9) Студентите имат право да се информират за мотивите за получената оценка на съответния изпит, както и за текущите оценки на контролни работи и други форми на текущ контрол през семестъра.

(10) Не се разрешава ползването на мобилни телефони и други технически средства по време на изпит, с изключение на електронни калкулатори.

Чл. 38. (1) Изпитите във висшето училище се полагат съобразно съдържанието на учебните програми по съответните учебни дисциплини в рамките на определените изпитни сесии.

(2) Заместник-ректорът по учебната дейност и качеството може да разреши по изключение отделни изпити да се полагат и през друго време, като за целта се изготвят индивидуални протоколи от дирекция „Учебна дейност“.

Чл. 39. (1) Студентите във висшето училище имат право на явяване на изпит по всяка учебна дисциплина на редовна, поправителна и ликвидационна изпитна сесия, като времето за провеждане на отделните изпитни сесии се определя в графика на учебния процес.

(2) Студентът има право да се яви на ликвидационна сесия веднага след поправителната сесия или на ликвидационна сесия през м. септември.

(3) За да се яви на ликвидационна сесия, студентът трябва да заплати такса по тарифата на университета.

(4) Ако даден студент не положи успешно изпит по определена дисциплина на нито една от сесиите, той трябва да посещава отново занятията по учебната дисциплина.

(5) Посещаването на занятията става през следващата учебна година.

(6) Студентът, който отново посещава занятията по дадената дисциплина, трябва да изпълнява изискванията на преподавателя за допускане до изпит и да не направи повече от 50% отсъствия от учебните занятия.

(7) За повторното посещаване на лекционен курс и явяването на изпит студентът дължи процент от семестриалната такса, който съответства на дела на дисциплината в общия брой изучавани дисциплини за семестъра.

(8) За студентите от четвърти курс могат да се определят допълнителни ликвидационни сесии преди провеждането на съответния държавен изпит по специалността или защита на дипломни работи.

(9) Студентите се явяват на ликвидационна сесия с индивидуални протоколи, които се изготвят от дирекция „Учебна дейност“ най-малко един ден преди датата на провеждане на съответния изпит и заплащане на определената такса.

Чл. 40. (1) Бременните студентки, студентките-майки във висшето училище с деца до 6 години, студентите в неравностойно социално положение по чл. 37, ал. 2 и студентите, които се обучават по втора специалност или в съкратени срокове, имат право на:

1. отсъствие до 50 на сто от всички учебни занятия;
2. явяване на изпити на всички изпитни сесии във висшето училище.

(2) Когато и двамата родители са студенти във висшето училище и имат едно дете до 6 години, правото по ал. 1 се ползва по избор от единия родител,

а когато имат две и повече деца до 6 години, това право може да се ползва и от двамата родители.

(3) При наличието на обективни причини правото по ал. 1 може да се ползва и от други студенти, за което се представят съответни документи.

(4) Ползването на правото по ал. 1 се разрешава от ректора по молба на студента, към която се прилагат документи, удостоверяващи основанието за ползване на това право.

(5) При особени случаи ректорът може да разреши на студенти да не посещават учебните занятия по отделните дисциплини, като те са длъжни да се явяват на междинни тестове, контролни работи и други форми на текущ контрол и да изпълняват възложени задания за извънаудиторна заетост.

(6) Ползването на правото по ал. 1 и 5 се вписва в студентската книжка на съответния студент.

Чл. 41. (1) Студентите във висшето училище могат да се записват в по-горен курс с три условия и приравнителни изпита.

(2) Бременните студентки, студентките-майки с деца до 6 години и студентите в неравностойно социално положение по чл. 37, ал. 2 могат да се записват в по-горен курс с четири условия и приравнителни изпита.

(3) При наличието на обективни причини ректорът може да разреши записването на студенти в по-горен курс и с повече условия и приравнителни изпити от определения брой по ал. 1 и 2.

(4) Студентите се явяват на условия и приравнителни изпити при новите титуляри на учебните дисциплини или по изключение, със съгласието на ръководителя на съответната катедра и разрешение на заместник-ректора по учебната дейност и качеството, при други преподаватели със същата правоспособност, като за целта се изготвят индивидуални протоколи от дирекция „Учебна дейност“.

Чл. 42. (1) Материалите от писмените изпити на студентите във висшето училище се съхраняват от преподавателите или от дирекция „Учебна дейност“ най-малко една година от датата на провеждането им, след което се унищожават от тях.

(2) Резултатите от крайния изпит при дистанционното обучение се съхраняват на електронен носител от Центъра за дистанционно обучение най-малко пет години.

Чл. 43. (1) Студентите във висшето училище прекъсват обучението си със заповед на ректора за срок не по-малък от един семестър поради:

1. останали изпити след ликвидационната сесия за текущата учебна година над допустимия брой по чл. 41, ал. 1 и 2;
2. бременност и отглеждане на дете;
3. здравословни причини;
4. семейни причини;

5. отсъствие от страната;
6. неплатена семестриална такса за обучение;
7. незаписване в определения срок за съответния семестър;
8. доказана измама по време на изпит;
9. собствено желание;
10. други подобни причини.

(2) Студентите имат право на две прекъсвания за периода на обучението си, независимо от причините за тях.

(3) Бременните студентки и студентките-майки с деца до 6 години имат право на три прекъсвания за периода на обучението си, като едното от тях е по майчинство, установено със съответни документи. Право на три прекъсвания имат и студентите в неравностойно социално положение по чл. 37, ал. 2.

(4) Студентите в последния семестър нямат право да прекъсват своето обучение. Те завършват семестриалното си обучение по учебния план, по който са се обучавали през последния семестър.

(5) Студентите имат право да прекъсват обучението си поради отсъствие от страната с разрешение на ректора, като представят съответни документи за причините и времетраенето на отсъствието.

(6) Студентите, на които след първо прекъсване на обучението, а бременните студентки, студентките-майки с деца до 6 години и студентите в неравностойно социално положение по чл. 37, ал. 2 – след първо или второ прекъсване на обучението или след ликвидационната сесия за текущата учебна година, са останали с повече изпити от допустимия брой по чл. 41, ал. 1 и 2, могат да презаписват курса на обучение след подадена от тях молба и разрешение на ректора. Те доплащат разликата в семестриалната такса за обучение за курса, който презаписват, както и определената такса за повторно изучаване на дисциплина при презаписване на курса на обучение.

Чл. 44. (1) Студентите във висшето училище, прекъснали обучението си поради слаб успех, бременност, отглеждане на дете, здравословни и семейни причини, отсъствие от страната или по собствено желание имат право да се явяват на всички изпитни сесии във висшето училище по време на срока на прекъсването им след заплащане на съответната такса, за което се издават индивидуални протоколи от дирекция „Учебна дейност”.

(2) Студентите, прекъснали обучението си поради неплатена семестриална такса за обучение, незаписване в определения срок за съответния семестър или доказана измама по време на изпит, нямат право да се явяват на изпити по време на срока на прекъсването им. Те могат да се явяват на изпити от началото на семестъра, в който продължават обучението си.

(3) За срока на прекъсване на обучението си, независимо от причините, студентите нямат право да започват обучение по втора специалност и в

съкратени срокове, включително по индивидуален план, както и да се преместват от една специалност или форма на обучение в друга.

(4) Студентите с условни и неположени семестриални изпити за последния курс нямат право да прекъсват обучението си. Те завършват този курс по учебния план, по който са се обучавали през предходната учебна година.

(5) Прекъсналите студенти по различни причини могат да продължат обучението си във висшето училище с молба до ректора, който издава за това съответна заповед. Те заплащат семестриалната такса за обучение за курса, в който продължават обучението си.

(6) Ако прекъсналите студенти не подадат молба до ректора за продължаване на обучението си до един месец след определения по чл. 44, ал. 1 срок за прекъсване, те прекъсват повторно обучението си по същата причина при първото прекъсване, за което се издава съответна заповед от ректора на висшето училище.

Чл. 45. (1) Студентите във висшето училище, на които са останали повече от допустимите неположени, условни и приравнителни изпити за съответната учебна година и имат две прекъсвания, а бременните студентки, студентките-майки с деца до 6 години и студентите в неравностойно социално положение по чл. 37, ал. 2 – три прекъсвания, се отстраняват от висшето училище със заповед на ректора.

(2) Отстранените студенти по ал. 1 и студентите, напуснали висшето училище по собствено желание, могат да възстановят еднократно с молба до ректора студентските си права в същата специалност и форма на обучение. Те могат да ползват това право не по-рано от шест месеца от датата на отстраняването им или от напускането на висшето училище.

(3) По реда и в срока по ал. 2 могат да възстановят студентските си права и студенти, отстранени от висшето училище поради неплащане на семестриалната такса и други причини.

(4) Възстановяването на студентски права става със заповед на ректора и заплащане на определената за това такса. Възстановилите студентските си права заплащат семестриалната такса за обучение за учебната година, в която продължават обучението си, независимо от признатите изпити и кредити по ал. 5.

(5) На възстановилите студентските си права студенти се признават само успешно положените изпити и присъдените кредити по учебни дисциплини, за които има най-малко 80 на сто покритие на хорариума и тематичното съдържание по учебната програма, по която се преподава в момента.

(6) Студентите с възстановени права полагат изпити по учебния план на курса, в който продължават обучението си. Курсът на обучение се определя от заместник-ректора по учебната дейност и качеството в зависимост от броя

на положените до отстраняването изпити и действащия учебен план за специалността и формата на обучение.

(7) Студентите с възстановени права в последния курс завършват обучението си по учебния план за учебната година, през която са приети във висшето училище, ако имат изисквания се минимален брой кредити за съответната образователно-квалификационна степен.

(8) При недостиг на кредити в случаите по ал. 7 на студентите се определя допълнителна аудиторна или извънаудиторна заетост по чл. 5, ал. 1 от Правилата за прилагане на системата за натрупване и трансфер на кредити във висшето училище, която да покрие изисквания се минимален брой кредити за съответната образователно-квалификационна степен.

Чл. 46. (1) Студентите във висшето училище след завършен първи курс със среден успех за предходната учебна година най-малко „добър (4,00)” имат право да се преместват от една специалност или форма на обучение в друга.

(2) При наличието на обективни причини ректорът може да разреши преместване на студенти от една специалност или форма на обучение в друга и без да са налице изискванията по ал. 1.

(3) За преместване на студенти от една специалност или форма на обучение в друга се подава молба до ректора в определения за това срок в графика на учебния процес, към която се прилага справка за средния успех на студента за предходната учебна година, изготвена от дирекция „Учебна дейност”.

(4) При наличието на обективни причини ректорът на висшето училище може да разреши преместване на студенти от една специалност или форма на обучение в друга и извън срока в графика на учебния процес.

(5) Разрешаването на преместване на студенти от една специалност или форма на обучение в друга става със заповед на ректора и заплащане на определената за това такса.

Чл. 47. (1) За преместване на студенти във висшето училище от друго висше училище в страната се подава молба до ректора. Към молбата се прилага академична справка за положените изпити и присъдените кредити във висшето училище, в което е учил преди това съответният студент.

(2) Разрешаването на преместване на студенти по ал. 1 става със заповед на ректора и заплащане на определената за това такса. Студентите заплащат семестриалната такса за учебната година, в която са преместени във висшето училище, независимо от курса на записването им съобразно признатите изпити и кредити по ал. 4.

(3) На преместените студенти във висшето училище от друго висше училище в страната се признават само онези положени изпити и присъдени кредити по учебни дисциплини, които отговарят на изискванията на чл. 45, ал. 5.

(4) Изпитите и кредитите по ал. 3 се признават от комисия, която включва заместник-ректора по учебната дейност и качеството, декана на академичната програма и ръководителите на катедрите към висшето училище.

(5) Изискванията по чл. 45, ал. 5 се установяват от академична справка и учебни програми или въпросници по дисциплините, представени от съответния студент.

(6) При различия в наименованията на изучаваните учебни дисциплини в друго висше училище в страната или в чужбина с тези по учебните планове на съответните специалности във висшето училище, комисията по ал. 4 преценява сходството в учебното им съдържание и определя дисциплините в училището, по които се признават положени изпити в друго висше училище.

(7) Заместник-ректорът по учебната дейност и качеството определя в кой курс да бъде записан преместеният студент във висшето училище от друго висше училище в страната в зависимост от признатите изпити и кредити по ал. 4.

(8) Преместването във висшето училище на студенти от висши училища в чужбина за продължаване на обучението им в бакалавърската степен и кандидатстването на лица за обучение в магистърската степен, придобили висше образование или завършили периоди на обучение в чуждестранни висши училища, става при условия и по ред, определени с правилник, приет от академичния съвет.

Чл. 48. (1) Студентите във висшето училище след завършен първи курс със среден успех за предходната учебна година най-малко „добър (4,00)” имат право да се обучават и по втора специалност едновременно.

(2) При наличието на обективни причини ректорът на висшетоучилище може да разреши обучение на студенти по втора специалност и без да са налице изискванията по ал. 1.

(3) Обучението по втора специалност се осъществява само в задочна или дистанционна форма и се прекъсва при отказ от обучение по първата специалност.

Чл. 49. (1) За обучение по втора специалност във висшето училище се подава молба до ректора, към която се прилага справка за средния успех на студента за предходната учебна година, изготвена от дирекция „Учебна дейност”.

(2) Разрешаването на обучение по втора специалност става със заповед на ректора и заплащане на семестриалната такса за обучение със съответното увеличение.

(3) На обучаващите се студенти по втора специалност се издава нов персонален идентификационен (факултетен) номер и нова студентска книжка, в която се записва, че тя е за обучение по втора специалност.

(4) При отказ на студента от обучение по втората специалност платеното увеличение на семестриалната такса не се връща.

Чл. 50. (1) Обучението на студенти по втората специалност във висшето училище се осъществява по учебния план за тази специалност, като срокът му не може да е по-малък от една и половина учебни години.

(2) Втора специалност се придобива, когато студентите са изпълнили всички свои задължения, предвидени в учебния план за тази специалност.

(3) Изпитите за втората специалност се полагат по време на редовните, поправителните и ликвидационните изпитни сесии за тази специалност.

(4) Положените изпити и присъдените кредити по учебни дисциплини за първата специалност се признават за втората специалност, ако са включени в учебния план за тази специалност и отговарят на изискванията на чл. 45, ал. 5.

(5) Студентите, които ползват правото по чл. 40 при обучението по първата специалност, могат да ползват това право и при обучението по втората специалност.

(6) Прекъсване на обучението по втората специалност се допуска само веднъж, независимо от причините за това.

(7) Отстраняването или прекъсването на обучението на студентите по първата специалност, независимо от причините за това, води до отстраняване или прекъсване на обучението и по втората специалност.

Чл. 51. (1) Дипломирането на студентите по втората специалност във висшето училище става след дипломирането им по първата специалност при условията и по реда, които са определени за втората специалност.

(2) На завършилите студенти втора специалност се издава отделна диплома.

Чл. 52. (1) Студентите след завършен първи курс със среден успех за предходната учебна година най-малко „добър (4,00)” имат право да се обучават в съкратени срокове.

(2) При наличието на обективни причини ректорът може да разреши обучение на студенти в съкратени срокове и без да са налице изискванията по ал. 1.

Чл. 53. (1) За обучение в съкратени срокове се подава молба до ректора, към която се прилага справка за средния успех на студента за предходната учебна година, изготвена от дирекция „Учебна дейност”.

(2) Разрешаването на обучение в съкратени срокове става със заповед на ректора и заплащане на таксата за обучение със съответното увеличение.

(3) Студентите, обучаващи се в съкратени срокове, не могат да се обучават едновременно по две специалности.

(4) При отказ от обучение в съкратени срокове платеното увеличение на семестриалната такса не се връща.

Чл. 54. (1) Обучението на студентите в съкратени срокове във висшето училище се осъществява по учебния план за съответната специалност и форма на обучение, като общият срок на обучение не може да е по-малък от две учебни години.

(2) Обучаващите се студенти в съкратени срокове имат всички права за формата на обучение, в която са приети.

(3) Обучаващите се студенти в съкратени срокове и по втора специалност имат право да се явяват на извънредни изпитни сесии по тяхна молба с разрешение на заместник-ректора по учебната дейност и качеството, като за целта се изготвят индивидуални протоколи от дирекция „Учебна дейност“.

(4) Дипломирането на обучаващите се студенти в съкратени срокове става по общия ред и съгласно утвърдения учебен план на специалността и формата на обучение.

Чл. 55. (1) Студентите във висшето училище след завършен първи курс със среден успех за предходната учебна година най-малко „добър (4,00)“ имат право да се обучават по индивидуален план.

(2) При наличието на обективни причини ректорът на висшето училище може да разреши обучение на студенти по индивидуален план и без да са налице изискванията по ал. 1.

Чл. 56. (1) За обучение по индивидуален план се подава молба до ректора, към която се прилага справка за средния успех на студента за предходната учебна година, изготвена от дирекция „Учебна дейност“.

(2) Разрешаването на обучение по индивидуален план става със заповед на ректора и заплащане на определената за това такса.

(3) Правото на обучение по индивидуален план се вписва в студентската книжка.

(4) Обучаващите се студенти по индивидуален план не могат да се обучават едновременно по две специалности.

(5) При отказ на студента от обучение по индивидуален план платеното увеличение на семестриалната такса не се връща.

Чл. 57. (1) Обучаващите се студенти във висшето училище по индивидуален план разработват график за явяване на изпити по отделните дисциплини през учебната година, който се съгласува с ръководителя на съответната катедра.

(2) Графикът по ал. 1 се разработва в съответствие с учебния план на специалността и формата на обучение и се утвърждава от заместник-ректора по учебната дейност и качеството, след което се представя в дирекция „Учебна дейност“.

(3) Обучаващите се студенти по индивидуален план могат да не посещават учебните занятия по отделните дисциплини, като те са длъжни да

изпълняват определените задания за извънаудиторна заетост съгласно учебния план за специалността и формата на обучение.

(4) Обучаващите се студенти по индивидуален план се явяват на изпити по утвърдения график по ал. 2, като за целта се изготвят индивидуални протоколи от дирекция „Учебна дейност”.

(5) Крайните оценки по отделните учебни дисциплини на обучаващите се студенти по индивидуален план се формират, като се вземат под внимание следните елементи на оценката по дадена учебна дисциплина и техните тегла:

а) извънаудиторна заетост (курсови работи, реферати, конспекти, казуси и други възложени задания) – 30 на сто;

б) краен изпит (писмен или комбиниран – писмен и устен) – 70 на сто.

(6) Срокът на обучение по индивидуален план не може да е по-малък от две учебни години.

(7) Дипломирането на обучаващите се студенти по индивидуален план става по общия ред съгласно утвърдения учебен план на специалността и формата на обучение.

Чл. 58. (1) След успешното полагане на всички семестриални изпити и изпълнението на другите задължения, предвидени в учебния план на съответната специалност и форма на обучение, студентите във висшето училище са длъжни да се явят на държавен изпит по специалността или на защита на дипломна работа по техен избор за придобиване на висше образование на образователно-квалификационната степен „бакалавър”.

(2) Право за приключване на обучението си в бакалавърската степен със защита на дипломна работа имат студентите със среден успех от семестриалните изпити до края на седмия семестър включително най-малко „много добър (5)”.

(3) Катедреният съвет изготвя и приема разширен въпросник за държавния изпит по специалността, който се публикува на интернет страницата на висшето училище не по-късно от един месец преди провеждането на първата сесия на държавния изпит.

(4) Държавният изпит и защитата на дипломни работи се организира в рамките на три сесии, времето за които се определя в учебния план за специалността.

(5) За явяването на държавен изпит или на защита на дипломна работа на дадена сесия се подава молба до ректора от съответния студент.

(6) Студентите се явяват на държавен изпит или на защита на дипломна работа на трета и следваща сесия с индивидуални протоколи, които се изготвят от дирекция „Учебна дейност” най-малко един ден преди датата на провеждане на съответната сесия и заплащане на определената такса.

Чл. 59. (1) Държавният изпит е писмен или комбиниран (писмен и устен) с продължителност не по-малко от един астрономически час и се провежда от изпитна комисия, която включва най-малко трима хабилитирани

преподаватели. В комисията могат да се включат и хабилитирани лица в съответната научна област от други висши училища.

(2) Изпитната комисия за държавния изпит по специалността или за защита на дипломни работи, по която е осъществявано съвместното обучение с чуждестранно висше училище на английски език, включва преподаватели от ВУЗФ и от съответното чуждестранно висше училище.

(3) По изключение в изпитната комисия могат да се включат и нехабилитирани преподаватели с образователната и научна степен „доктор”, както и специалисти от практиката в съответната професионална област.

(4) Съставът на изпитната комисия се предлага от ръководителя на съответната катедра и се назначава със заповед на ректора.

(5) Оценките от държавния изпит и защитата на дипломни работи се вписват в студентските книжки и изпитните протоколи след приключване на изпита, а в главната книга – в едноседмичен срок от провеждане на изпита.

(6) Оценките по ал. 4 се вписват от председателя на изпитната комисия или от упълномощен от него член на комисията.

(7) Студентите не могат да се явяват на следваща или извънредна сесия за повишаване на оценката на държавния изпит.

Чл. 60. (1) Студентите във висшето училище, които не са положили успешно държавния изпит или защитили дипломните си работи на първата сесия, имат право да се явят на още две сесии по учебния план на специалността и формата на обучение.

(2) Студентите, които не са положили държавния изпит на трите сесии по учебния план, могат да се явяват отново на държавен изпит не по-рано от три месеца и запащане на определената за това такса.

Чл. 61. (1) Студентите, които не са се явили на държавен изпит или на защита на дипломна работа три години след провеждане на последната сесия по учебния план, се отстраняват от висшето училище със заповед на ректора на висшето училище.

(2) Отстранените студенти в случаите по ал. 2 могат да възстановят правата си при условията и по реда на чл. 45, ал. 2.

(3) Разпоредбите на ал. 1 и 2 се прилагат и за защитите на дипломни работи на студентите в магистърската степен на обучение във висшето училище.

Чл. 62. Дипломирането на обучаващите се студенти в магистърската степен във висшето училище се регламентира с приетата от академичния съвет наредба за приемане и обучение на студенти в тази степен.

Чл. 63. На дипломираните се студенти във висшето училище по специалности, по които е осъществявано съвместно обучение с чуждестранни висши училища на чужд език, се издават две дипломи за завършено висше

образование на съответната образователно-квалификационна степен – от ВУЗФ и от съответното чуждестранно висше училище.

Чл. 64. (1) На дипломиралите се студенти във висшето училище се издава по тяхно искане безплатно европейско дипломно приложение.

(2) Издаденото европейско дипломно приложение на съответното лице се регистрира в главната книга за неговия випуск от дирекция „Учебна дейност” на висшето училище.

Чл. 65. Нямаат право за явяване на държавен изпит или на защита на дипломна работа студенти във висшето училище, които не са платили дължимата учебна такса до провеждане на съответната сесия.

ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 1. Този правилник отменя Правилника за учебната дейност на Висшето училище по застраховане и финанси, приет на заседание на Висшия училищен съвет с Протокол № 4 от 29.09.2005 г.

§ 2. Правилникът е разработен на основата на Закона за висшето образование и Правилника за устройството и дейността на Висшето училище по застраховане и финанси.

§ 3. Неуредените в правилника въпроси във връзка с учебната дейност се решават от ректора или от академичния съвет съобразно техните компетенции.

Правилникът е приет на заседание на Академичния съвет с Протокол № 2 от 29.06.2006 г., изменен и допълнен с Протокол № 5 от 22.12.2006 г., Протокол № 3 от 22.03.2007 г., Протокол № 4 от 17.05.2007 г., Протокол № 5 от 07.06.2007 г., Протокол № 6 от 09.10.2007 г., Протокол № 7 от 09.11.2007 г., Протокол № 3 от 26.06.2008 г., Протокол № 6 от 04.12.2008 г., Протокол № 3 от 09.07.2009 г., Протокол № 24 от 22.10.2009 г., Протокол № 22 от 11.03.2010 г., Протокол № 3 от 26.07.2011 г., Протокол № 1 от 02.02.2012 г., Протокол № 1 от 10.01.2013 г., Протокол № 2 от 16.01.2014 г., Протокол № 5 от 05.06.2014 г., Протокол № 6 от 28.07.2014 г., Протокол № 2 от 12.03.2015 г., Протокол № 3 от 29.03.2016 г., Протокол № 6 от 29.09.2016 г., Протокол № 7 от 20.12.2016 г., Протокол № 2 от 18.07.2017 г., Протокол № 3 от 28.06.2018 г., Протокол № 2 от 27.03.2019 г., Протокол № 7 от 19.12.2019 г. и Протокол № 3 от 07.10.2021 г.